СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 9. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го СІЧНЯ 1949. No. 9. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JANUARY 13, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. Тел. „Свобода": BErgen 4-0807 / 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

НАД-БОМБОВАЛЬНИКИ ЗАМІСТЬ ТУРБО-ЛІТАКІВ ДЛЯ ОБОРОНИ

Вашингтон, 11 січня. — Команда повітряної сили оприлюднює, що відтягнула замовлення на 239 пружинових турбо-літаків коштом $300,000,000, а зате замовила за ці гроші над-бомбовальники для оборони країни. Цю зміну пояснюють тим, що турбо-літаки не можуть летіти на далеку мету і не з такою силою, як супер-бомбовальники. Ця зміна відповідає бажанню президента, висловленим в бюджетовій програмі, щоб обтяти розбудову повітряної сили з ухвалених уже конгресом 70 повітряних одиниць на 48. Супер-бомбовальники марки Бі-36 мають шість пропелерів і летять на віддаль 10,000 миль.

ЗА ПРИДІЛ НАУКОВЦІВ ДО ВІДПОВІДНИХ МІСЦЬ ПРИ ОБОРОНІ.

Вашингтон. — Спеціяльна рада армії вийшла з закидом, що Поборова Служба зробила помилку в минулій війні, коли набирала науковців до звичайної військової служби замість приділювати їх до праці, до якої вони надаються на підставі свого знання. Спеціяльна рада домагається, щоб зладити лісту науковців і на випадок потреби покликати ї[х] до служби при обороні країни. Рада твердить, що це потрібно з огляду на напружене міжнародне положення.

ФОРЕСТАЛ ЗАЛИШАЄТЬСЯ НА СВОЄМУ СТАНОВИЩІ.

Вашингтон. — Секретар оборони Джеймс Форестал відбув конференцію з президентом Труманом, а після того в розмові з кореспондентами виявив, що він залишається на своєму становищі. Він виявив, що вніс резиґнацію, згідно зі звичаєм, коли виберуть нового президента, одначе він не вірить, щоб Труман прийняв резиґнацію. Таке запевнення Форестала потверджувало б заяву президента, що в закордонній політиці не буде ніяких змін з уступленням секретаря Маршала, бо секретар оборони йде на руку департаментові закордонних справ.

ЗНОВУ ЗВІЛЬНИЛИ БІЛОГО ЧОЛОВІКА, ЯКИЙ УБИВ ЧОРНОГО.

Ліонс, у стейті Джорджія. — Лава присяжних суддів радила тільки 20 мінут над присудом для білого чоловіка, який замордував нігра і звільнила обжалованого від вини й кари. Підчас розправи два члени судейської лави зголосилися на свідків і їх переслухано. Обвинуваченим був 24-літній Вилієм Гавел, який разом з іншими злінчував нігра Роберта Маларда. Його замордувала товпа людей в закаптурених одягах 19 листопада 1948 р. Серед вбивників находився теж Гавел, якого пізнала жінка злінчованого нігра. Після оприлюднення присуду, звільнено другого білого чоловіка, Родерика Клифтона, від обвинувачення.

СНІГ В ПІВДЕННІЙ КАЛІФОРНІЇ.

Лос Анджелес, Каліфорнія. — Досі невидане диво, а це сніг, впав в південній околиці Каліфорнії на глибину одної стопи. Місто Сан Дієго і кордон Мексика побачили сніг вперше за 99 років існування бюра погоди. У самім місті Лос Анджелес впав трохи менший сніг у січні 1932. З північно-західних околиць наспіли вісті про великі снігові і морози. Подекуди устав цілковито комунікаційний рух і тільки літаками можна діставатися до околичних місцевостей.

КОМУНІСТИ ХОЧУТЬ ДАЛЬНОГО ВІДЛОЖЕННЯ СУДОВОЇ РОЗПРАВИ.

Ню Йорк. — Дванадцять комуністичних провідників, над якими має початися судова розправа в понеділок 17 січня, як обвинувачені в змаганні до насильного скинення американського уряду, зажадали відложення процесу на дальших три місяці. Вони покликуються на статті в деяких нюйорських щоденниках, в яких вони добачують підбурювання проти себе, а тим самим і впливання на сторонничість судів. Вони згадують теж про заяву окружного прокуратора, який сказав, що розправа відбудеться навіть без обвинуваченого Вилйема З. Фостера, який на підставі лікарського свідоцтва виправдує свою відсутність на розправі в суді.

ЖИДІВСЬКИЙ АПЕЛЬ ПРИНІС $503,000,000.

Атлантик Сіті. — Від свого заложення в 1939 р. організація жидівських допомогових комітетів, звісна під іменем Юнайтед Джуїш Апіл, зібрала $503,000,000 на допомогу жидівським біженцям в Европі та допомогла в переселенні 350,000 бездомних жидів в тому часі. До Юнайтед Джуїш Апіл належать такі організації: Джойнт Дистрибюшен Коміті, Юнайтед Палестайн Апіл і Юнайтед Сервіс фор Ню Американс. Ці організації збираються на спільну конвенцію для складення дальших плянів.

РЕСПУБЛИКАНЦІ ТІЛЬКИ ЗА ЗМІНУ АКТУ ПРО ПЕРЕМІЩЕНІ ОСОБИ.

Вашингтон. — Чотири республиканські сенатори вийшли з пляном поправки до Акту про Переміщені Особи з 1948 замість ухвалення нового закону для допущення скитальників. Такими сенаторами є: Г. Александер Смит, Гомер Фергусон, Леверет Салтонстал і Вейн Морс. Смит заявив, що республиканці плянують тільки знести вирізнювання одних груп перед одними, дальше змінити дату, до якої втікачі мають бути зараховані за „діпістів", тобто до 21 квітня 1947 р. Ця зміна дала б спроможність допустити 100,000 жидів, які опинилися поза Советами після 22 грудня 1945 р. Крім того республиканці хочуть допустити імігрантів у пропорції до кількости втікачів кожної етнічної групи в Европі. Вони годяться теж, щоб імігрантів зі скитальцями не зараховувати до різних квот, передбачених в теперішньому іміграційному законі.

Ловет виявляє, що Росія піде до війни за здійснення своїх цілей

Вашингтон, 11. січня. — Підсекретар стейту, Роберт А. Ловет, склав перед сенатською комісією закордонних справ звіт про загальне положення в світі. При цій нагоді він заявив, що советські лідери підуть війною проти цілого світу, якщо тільки зайде потреба, щоб осягнути свої цілі. Цю заяву Ловета виявили члени комісії. Вони сказали, що Ловет є того погляду, що премієр Сталін домінує над Політбюром і що він пуститься на будь-які засоби, щоб підтримати комунізм. До таких засобів належить теж і війна, якщо советські провідники будуть переконані, що вони винесуть перемогу — сказав Ловет.

Підсекретар Ловет зрезигнував із свого становища разом з секретарем Маршалом минулого тижня. Вони оба залишають свої уряди 20. січня.

Предсідник сенатської комісії закордонних справ Там Конелі виявив, що переслухання свідків над номінацією Діна Ачесона на становище секретаря стейту, як наслідника Маршала, почнеться в четвер.

ГУВЕР І АЧЕСОН ПЛЯНУЮТЬ ЗМІНИ В ДЕПАРТАМЕНТІ СТЕЙТУ.

Вашингтон. — Комісія для Реорганізації Екзекутивної Ділянки Уряду, яка стоїть під головством бувшого президента Герберта Гувера, дійшла до згоди в плянах для переведення важливих змін в департаменті стейту. Ці зміни мають на меті допомогти при веденні закордонної політики. Коли їх предявлено Дінові Ачесонові, який має обняти становище секретаря стейту, він їх одобрив. У плянах є, щоб головними урядовцями в цьому департаменті були: секретар, підсекретар, два заступники підсекретаря (один для політики, другий для адміністрації) і вісім помічників. Дальше плянують, щоб радіова програма „Голос Америки" була відділена від департаменту стейту, а була віддана на урядовій корпорації. Заморські освітні й культурні ділання мали б бути приділені зреорганізованій агенції Федеральної Безпеки. Секретар стейту матиме ширші права при назначуванні урядовців.

КОНФЕРЕНЦІЯ ДЕРЖАВ ЗАХІДНОЇ ПІВКУЛІ.

Гавана, столиця Куби. — Представник міністерства закордонних справ Куби виявив, що конференція Американських Країн Західної Півкулі почнеться в Гавані 15-го квітня і що на денний порядок прийде справа покінчення з колоніяльним ладом в Західній півкулі. Цю справу порушено вже минулого року на конференції в Боготі. В Західній півкулі мають свої колонії такі европейські держави: Англія, Франція й Голандія.

ПОЛЬСЬКИЙ ПРЕМІЄР СТВЕРДЖУЄ СКРІПЛЕННЯ ПІДПІЛЛЯ.

Варшава, 12. січня. — Польський комуністичний премієр Циранкевіч мусів ствердити вчора на відкритті сейму, що польське протикомуністичне підпілля за останнього пів року сильно скріпилося та розгортає щораз ширшу акцію.

ОБОВЯЗКОВЕ ГРОМАДЯНСТВО В АРГЕНТИНІ.

Буенос Айрес. — У начерку нової конституції для Аргентини, яку переводить комісія за вказівками президента Перона, прийнято постанову, щоб чужинці, які провели два роки в Аргентині, внесли прохання стати громадянами. Коли б цього не зробили, тоді мають опустити країну. Між жителями Аргентини в теперішньому часі є 3-4 тисяч громадян Злучених Держав. Теперішня конституція з 1853 р. постановляє, що чужинець може старатися за громадянство після двох років безперервного побуту в країні.

В ПОНЕДІЛОК ПРИЙДЕ ДО БОСТОНУ КОРАБЕЛЬ З НОВИМИ ІМІГРАНТАМИ

ПЕРШИЙ БІЛЬШИЙ ТРАНСПОРТ УКРАЇНЦІВ НА ЗАВІРЕННЯ З.У.А.Д.КОМІТЕТУ.

Филаделфія, 12. січня. — З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що на найблищий понеділок, дня 17-го січня, заповіджений приїзд до Бостону пароплава „Марін Флешер" з новими імігрантами, на якому буде перший більший траспорт українців, що приїдуть старанням Злученого Українського Американського Допомогового Комітету. На завірення цего Комітету приїде цим разом 25 українських родин, разом 48 осіб. В порті в Бостоні прийме цих українців ЗУАДКомітет вже під власною фірмою. Поіменний список новоприбуваючих буде поданий в черговому числі „Свободи".

Америка засудила акцію Голандії в Індонезії

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПРЕДСТАВНИК В РАДІ БЕЗПЕКИ ДОМАГАЄТЬСЯ ПОВНОЇ СУВЕРЕННОСТИ ДЛЯ ІНДОНЕЗІЇ.

Лейк Соксес, Н. Й., 12. січня. — Американський представник в Раді [illegible] засудом голандської акції в Індонезії і домагався негайного відкликання голандських військ з окупованих ними індонезьких територій та привернення повної суверенности Злученим Державам Індонезії протягом найближчих „місяцях, а не років". Голандську акцію в Індонезії Америка вважає порушенням чартеру Об'єднаних Націй, що у висліді може принести анархію і хаос. Америка сама відсепарувала себе від будь-якого зв'язку з подіями в Індонезії, заявляючи рівночасно, що індонезької проблеми ніколи не можна буде розв'язати, якщо ООД погодилися б на базу вислідів нелегального вжиття сили. Американський представник рівночасно висловив сумнів, чи індонезькі республиканські провідники справді були звільнені з інтернування, не зважаючи на такі запевнення голандського уряду. При цій нагоді він обвинувачував Советський Союз, що своїм дотеперішнім становищем багато причинився до того, щоби якнайбільше заплутати цілу проблему та не допустити до справедливої розв'язки індонезької проблеми. „Советський Союз не бажає собі незалежної Індонезії; він хоче її під контролею комуністичної меншости, яка слухала б наказів з Москви" — заявив американський представник, д-р Джесуп. Советський представник, відповідаючи д-рові Джесупові, заявив, що Америка видвигає ці твердження тільки на те, аби виправдати перед світом голандську акцію в Індонезії.

БОЛЬШЕВИКИ РОБИЛИ ЧОТИРИ ЗАМАХИ НА ЖИТТЯ КРАВЧЕНКА.

Париж, 12. січня. (ЮП). — Віктор Кравченко, відомий автор книжки „Я вибрав волю", заявив вчора на сильно хороненій пресовій конференції, що протягом минулого року большевицькі агенти намагались безуспішно чотири рази виконати замах на його життя. Три рази вони вломилися до його мешкання, але за кожним разом мусіли ствердити, що він своєчасно випровадився.

Кравченко приїхав до Парижа з Ню Йорку, щоби взяти участь в судовому процесі, який відбудеться на підставі його обвинувачення проти місцевої комуністичної газети „Летре Франсе" за обиду. Ця газета свого часу накинулася з лайкою на Кравченка за його книжку, кажучи, що він є „морально божевільний" та до тої міри „неграмотний", що він не є в стані написати книжку. Кравченко домагається 23,000 дол. відшкодовання. На процесі, як „Свобода" вже повідомляла, будуть зізнавати в користь Кравченка теж українські свідки — втікачі зі Советського Союзу, між ними відомий публіцист і письменник Іван Багряний. Процес почнеться 24. січня, хоча оборона намагається його відложити, щоби дати можність приїхати свідкам зі Советського Союзу. Під час виступу Кравченка на пресовій конференції, його берегло двох поліцаїв, біля 30 поліційних агентів було в конференційній залі і понад 100 берегло будинку з вулиці.

ПЕРЕД КОПІТУЛЯЦІЄЮ ТІЄНТСІНУ.

Нанкінг, 12. січня. — Тієнтсін, важливий промисловий центр Північного Китаю з около 2,000,000 населення, тут остаточно вже вважається за втрачений, після того, як комуністичний головнокомандуючий прийняв пропозицію завішення зброї, щоби обговорити умови мирної капітуляції. В наступі на Тієнтсін брало участь около 150,000 комуністичного війська, а його обороняло сім здеморалізованих урядових дивізій.

БРИТАНІЯ ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАМИРЕННЯ ПАЛЕСТИНИ

ОБВИНУВАЧУЄ ЖИДІВ В АГРЕСІЇ; ДОБАЧУЄ ЗАГРОЗУ ДЛЯ ЦІЛОГО ОРІЄНТУ; ЗАСТЕРІГАЄ СОБІ ПРАВО ВЛАСНОЇ АКЦІЇ.

Лондон, 12 січня. — Британське міністерство закордонних справ через свого речника склало вчора заяву в справі Палестини, гостро обвинувачуючи жидів за агресію та загрозу для цілого Орієнту і домагаючись від Ради Безпеки рішучого становища в цій справі і застерігаючи собі право дальшої власної акції. В заяві британського уряду стверджується, що останні події в Палестині „є важкою загрозою для стабілізації і миру на цілому Середньому Сході". Британський уряд — говориться дальше в заяві — приділює найбільшу увагу до загрози положення та вважає, що мусять бути зроблені найбільші зусилля для встановлення миру, згідно з резолюціями Ради Безпеки. В заяві стверджується, що всю відповідальність за останнє напруження поносять жиди, які від місяця жовтня три рази знехтували постановами Ради Безпеки, починаючи військові атаки, включно з агресією на єгипетську й ливанську території. Британський уряд рахується з можливістю дальшої жидівської агресії, бо Рада Безпеки втрачає контролю над подіями. В британських політичних колах гостро критикується становище в цій справі Злучених Держав, вважаючи, що це власне американська нерішучість заохотила жидів до такої поведінки. Британці вважають, що Америка завинила в тому, що жиди не респектують постанов Ради Безпеки, бо Америка дала ізраїльцям до зрозуміння, що вона піддержуватиме їх без огляду на те, чи вони будуть придержуватися постанов ОД чи ні. Британське становище диктується переконанням, що повна перемога ізраїльців над арабами означатиме перемогу комунізму і Советського Союзу.

ІЗРАЇЛЬЦІ В РАДІ БЕЗПЕКИ ОБВИНУВАЧУЮТЬ БРИТАНІЮ В ЗАГРОЗІ ДЛЯ МИРУ.

Лейк Соксес, Н. Й., 12 січня. — Представник тимчасового уряду Ізраїля виступив вчора в Раді Безпеки з письменним обвинуваченням, що політична і військова активність Британії на Близькому Сході „може бути загрозою для вдержання міжнародного миру і безпеки". В листі до цьогомісячного предсідника Ради, канадійського представника ген. А. Г. Л. МекНафтона, представник Ізраїля вважає, що Рада Безпеки має право прослідити положення, але не робить під цим оглядом конкретних пропозицій і теж не домагається окремого засідання Ради, що міг би зробити тільки один з її членів. Предсідник Ради не думає скликувати засідання і теж з боку американської [illegible] робити конкретної пропозиції, але натомість можливо, що скликання засідання в цій справі може домагатися представник Советського Союзу або підсоветської України. Американський представник і генеральний секретар О.Д., Тригве Лі, дораджують обом сторонам, Британії та ізраїльцям, держатися „середнього курсу".

ПРОДОВЖУЄТЬСЯ МАСОВА ДЕЗЕРЦІЯ З-ПІД СОВЄТІВ.

Берлін, 12 січня. — Масова дезерція з-під Совєтів продовжується, не зважаючи на всі советські протизаходи на кордонах. Місцева німецька преса кожного дня повідомляє про сотні випадків дезерцій, між цим багато людей, що займали всілякі високі і відповідальні пости в советському війську та в адміністрації. Протягом останніх 24 годин, між сотнями інших, втекли до американців: один советський інженер, що займав високий пост в місті Хемниц, та який нагло одержав наказ вертатися до Москви; голова чехословацької військової місії, ген. Франтішек Дастіч; советський полковник Фельдман, що був контрольором видаваної советами газети Нахт Експрес; проф. Ричард Роемер, голова одного дослідного інституту, та багато інших.

ЕРІО ВИБРАНИЙ ПРЕДСІДНИКОМ ФРАНЦУЗЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Париж, 12 січня. — Французька Асамблея перевибрала вчора своїм предсідником відомого політика і державного мужа, Едварда Еріо. Перед вибором прийшло до виступів, в яких комуністи висловлювали своє переконання про можливість замирення між Советським Союзом і Злученими Державами Америки, покликуючись при цьому на слові запевнення Сталіна. Виступи комуністів цим разом різнилися лагідністю, але це не перерішило справи, що комуністичний кандидат на предсідника Асамблеї перепав, хоча він був найстаршим віком.

ФРАНЦІЯ ВИСЛОВЛЮЄ ВДЯЧНІСТЬ МАРШАЛОВІ.

Париж, 12 січня (ЮП). — Рада Міністрів Франції вислала вчора телеграму ген. Джорджові Маршалові, висловлюючи йому вдячність французького народу за його працю на користь цілого людства, яку він виконав на постах шефа штабу Американської Армії та державного секретаря. „Ім'я цього великого вояка і далекозорого державного мужа залишиться назавжди в серцях французів та в історії людства" — говориться в телеграмі.

40,000 НІМЦІВ У ФРАНЦУЗЬКОМУ ЛЕГІОНІ.

Франкфурт, 12 січня. — Місцева німецька преса повідомляє про поворот до Німеччини деяких бувших німецьких вояків, що в рядах французького чужинецького легіону воювали в Індокитаю. Загальну кількість німців в цьому легіоні оцінюється на приблизно 40,000. Більшість з них зголосилися на французьку службу головно з огляду на харчові трудноші в повоєнній Німеччині, а інші зі замилування до вояцького „ремесла".

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сіти і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$2.75	Three months	$2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582.

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

БЮДЖЕТ „МІНІМАЛЬНИХ ВИМОГ"

Минулися давні часи, які добре памятають старі імігранти, коли їх ніхто не турбував якимись податками, хиба що оплачували якусь дрібну суму тоді, як вертали до рідного краю. Нині кожний з нас звик до податків, бо ж їх отягають нам при виплаті „пейд", а журимось більше тим, щоб вони не піднімались більше вгору, а заробітна платня не маліла. Тому теж не тішить нас державний бюджет, щойно предложений конгресові президентом Труманом, бо він не дає найменшої надії, щоби податки зменшились цього року чи в найблищих роках. Навпаки, виглядає так, що вони будуть побільшатись. Президент Труман, знаючи, що це не є потішаючим для цілого населення країни і зажурить певно тих, що вже тепер боляче відчувають податкові тягарі, заповів, що нові податки будуть стягані головно з корпорацій, що, як відомо, виказують ще далі грубі зиски. Та певно не обійдеться і без цього, щоб якась частина нового податку, що має дати додаткових шість більйонів, таки не заторкнула і цю клясу, що вже тепер з трудом стягає кінці до купи. Одначе нема на це ради.

Президент Труман заявив у своїм бюджетовім посланні до конгресу, що він предкладає конгресові „найпрактичніший" бюджет і такий, що обмежує видатки тільки до покриття „мінімальних вимог". Заява ця звучала б дуже гарно, коли б не та величезна сума, якої президент вимагає на покриття „мінімальних" видатків. Ця сума, як знаємо, виносить майже 42 більйони долярів. Яка вона велика і як від її величини може закрутитись голова тим, що її укладали, а зокрема ще тим, що її мають зложити, пізнати найкраще по тім, що ще 25 років тому, коли не загоїлись рани по першій світовій війні, річний бюджет Злучених Держав виносив усього понад три більйони долярів. Замітне, що й тоді було негодування, що бюджет надто великий. Негодувати будуть американці й тепер, але вкінці таки погодяться з фактом, що настали інакші часи та що інакше треба підходити теж і до державних тягарів, які спали на Америку. Ці фінансові тягарі усвідомлюють їх найкраще щодо причини, чому треба виставляти такий високий бюджет і накладати на населення високі податки. Бо тих тягарів було б бодай на половину менше, коли б нині не було на світі Сталіна, коли б не було російського імперіялізму і совєтської агресії. Бо якби цього всього не було, не було б треба Злученим Державам у мирі зброїтись і не було б треба піддержувати воєнну підготовку теж і в інших демократичних державах.

Отже загроза з боку Росії й цеї диктатури, що сидить в Москві, є цею головною причиною, що американський нарід не почуває себе в безпеці, що не може відчути, що живемо в часах миру. Якби цього не було Злучені Держави могли б легко за витрачені на зброєння гроші цілий світ підбудувати, а теж завести в себе такі соціяльні поліпшення, про які нині нам навіть не сниться. Та світ в такому положенні, що всюди загрожена свобода. Кремль не дає світові спочити і не дасть. З тим треба Америці рахуватись і бути готовою на всякий випадок. Тому і цьогорічний бюджет такий великий, тому і маємо нові податкові тягарі.

"FAIR DEAL"

Загально рахуються з тим, що Злучені Держави ввійшли на шлях великих господарських і соціяльних перемін, започаткованих б. президентом, Френклином Д. Рузвелтом, відомих під назвою "New Deal". Цей „Ню Діл", як відомо, мав багато ворогів, запідозрювали в тому, що вони надто задивлені в Росію. Йому теж приписувано те лихо, що комуністи зуміли вдертись у робітничі юнії та позаймати впливові становиська, надуживаючи їх на спричинювання страйків з політичних причин, а не з волі й бажання робітництва. Президент Труман дав до зрозуміння своєю промовою в конгресі про „Стан Нації" (4 січня), що від далі буде йти шляхом „Ню Діл", як це він приобіцяв у часі виборчої кампанії. Що більше, президент сам надав назву новому економічно-суспільному курсові, називаючи його "Fair Deal" — „Справедливий Розподіл". Зміна назви стала потрібною мабуть тому, що президент Труман має на думці ще більш радикальні зміни, як ті, що їх введено за Рузвелта. Вже тепер вгадують, в чому буде проявлятись цей радикалізм, а вгадують на підставі цього, хто саме працював над „Промовою Про Стан Нації".

Втаємничені у справи Білого Дому одиниці пригадують, що президент і цілий штаб його дорадників працювали цілими тижнями над „Промовою про Стан Нації". Підготова до складення промови почалася негайно після вибору Трумана президентом в початках місяця листопада, 1948 р., коли то президент зажадав від усіх федеральних департаментів прислання звітів як підстави до промови. Штаб Білого Дому пересортував велетенські стоси документів і звітів. До штабу належали такі люди, як Кларк Клифорд, президентський дорадник; Джан Р. Стілман асистент президента; Чарлс С. Морфі, адміністраційний помічник; Чарлс Г. Росс і Метю Дж. Конелі, секретарі; Джеймс Е. Веб, Директор Бюджету. Над економічною частиною промови працювала Президентська Комісія Економічних Дорадників під головством д-ра Едвина Г. Нурса. У вівторок перед появою президента Трумана в конгресі переглянув промову бувший судця Семюел Розенман, який помагав складати промови президентові Рузвелтові. Щойно після таких приготувань промова набрала такого виду, як була виголошена президентом.

Вона тепер є вже прилюдною власністю. Дехто кидає в сторону президента закид, що в ній слідне змагання до комунізму. Інші називають пляни президента соціялізмом. Европейські критики добачують у ній змагання пристосуватися до лівого економічного напрямку, який під теперішню пору бере верх в Европі, а який називають „соціяльною демократією". Та Вілїем Доглес, член Верховного Суду Злучених Держав, назвав її промовою, яка має створити „Стан Суспільного Добробуту".

Основна підстава кожного слова промови є змагання Трумана до заведення суспільного добробуту в кожній прилюдній ділянці. Труман виразно твердить, що у всіх ділянках, починаючи від здоровя і розбудови мешкань аж до встановлення цін і продукції сталі держава має взяти на себе остаточну відповідальність. Зміст промови зосереджується в вислові: „Кожний відтинок нашої господарки й кожна людина має право вижидати справедливого розподілу від нашого уряду".

На підставі дотеперішніх заяв Трумана можна ствердити, що його програма „Справедливого Розподілу" а з цим і „Стану Суспільного Добробуту" обіймає яких 25 точок. Деякі з них є приємливі для більшости загалу і над ними не буде великої дискусії. До таких точок належить велика частина економічних предвидень. Про настрій бизнесових кол до таких проектів можна судити з поведінки на біржі, яка дуже чутлива на всякі економічні зміни. Коли уділи бизнесових підприємств негайно після промови Трумана підскочили вгору, то це значить, що підприємства не є загрожені в своїй діяльності й можна надіятися дальшого добробуту країни.

Одначе це не значить, щоб усі інші громадські чинники поставилися прихильно до тих точок „Справедливого Розподілу". Навпаки, над деякими йде теоретичний спір здавна і боротьба проти них почнеться з посиленою енергією. Це ж є справа про переміну Злучених Держав з суто індивідуалістичного ладу на якийсь, досі невипрактикований, суспільно-добродійний лад. Вистачить згадати хочби такі справи, як заведення медичного забезпечення, контроля цін і контроля заробітків, заповідь побудови державних підприємств, поширення суспільної забезпеки на всі кола населення, дальша контроля чиншів або реформа закону про допущення нових імігрантів на гуманітарних підставах. Ось ці проекти дають нагоду до глибшої застанови над цілями „Справедливого Розподілу".

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

Без кінця і краю

ЩЕ ПРО ПАРТІЙНИЙ РОЗГАРДІЯШ СЕРЕД УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

Без кінця і краю є недоля українського народу, без кінця і краю є нужда української політичної еміграції в Европі, без кінця і краю є, виходило б, її партійний розгардіяш і розгнузданість, що в останньому знову починають прибирати загрозливих форм. Цим разом йдеться зокрема про одну групу націоналістів, відому під назвою націоналістів - революціонерів, або коротко під назвою „бандерівців".

Про новий розкол в цій групі ми свого часу вже писали за повідомленнями ашаффенбурської „Неділі" („В зачарованому колі українського партійництва", Свобода, 21-го грудня 1948). Правду сказавши, нам та напевно всім іншим редакціям вже осточортіло про це писати, як і загалові українського громадянства мусіло вже осточортіти про це читати і слухати. Але від наших спільних зусиль залежить насамперед остаточне припинення цеї партійної гризні, за яку доводиться так важко покутувати цілій українській справі та яка вже коштувала так багато жертв українському народові. Це мусить стати головним завданням насамперед самої здорової та відповідальної частини української політичної еміграції в Европі, що повинна завершити і скріпити свою консолідацію, так надійно започатковану створенням Української Національної Ради в половині минулого року.

Після згаданого вже повідомлення ашаффенбурської „Неділі" про розкол в ОУН (р) на „бандерівців" та „лебедівців", тепер нашу громадськість знову починається засипати „інформаціями" на тлі недавньої боротьби між об'єднаними ще тоді бандерівцями і лебедівцями з одного боку та мельниківцями з другого. Скільки шкоди заподіяно тоді тими „інформаціями" та „виясненнями" українській справі. Скільки компромітації нанесли тоді українському визвольному рухові ті, що повинні його найбільше обороняти та стояти на його сторожі, скільки гіркого досвіду партійної боротьби зазнали тоді всі вони, але все це для деяких з них було даремне. Тепер вони знову починають „с начала", знову самі між собою. Знову починають по таборах виловлювати і палити газети партійних противників і залежно хто в якому таборі має перевагу, в одному палять „Українську Трибуну", а в іншому „Неділю". Не тільки те, бо вже доходять теж вістки про перші акти особисто-фізичного насильства між тими, що вчора ще „суцільним фронтом" відмовляли всім патріотизму та виступали „єдиними" речниками українського визвольного руху. Сьогодні вони вже самі про себе пишуть як про „напасників", „посторонні люди", „шкурні інтереси", „спекулятивні визнавання позицій" і т. п. і все це виключно обраховане на те, щоби дискредитувати в очах громадянства одну чи другу людину, чи групу людей, вчорашніх друзів і товаришів спільної недолі та спільної боротьби проти неї, і тільки тому, бо ці люди поважилися мати на одну чи іншу справу відмінну думку. Переглядаючи ці всі закиди і протизакиди, приходиться невідмінно до переконання, що тут не мається до діла ані зі „шкурниками", ані з ніодними в видвигнених ними самими закидів, а тільки з ідейними політичними невігласами, жертвами загальної української недолі та обставин. Справді якесь прокляття історії висить над тим усім.

Писати про ці речі — це один з найнезавидніших з багатьох незавидних обов'язків редакції. Ми зощадили б собі і своїм читачам тої прикрости, якщоб ця партійна суматоха частини української еміграції в Европі не загрожувала своїми впливами і наслідками теж впорядкований і творчий праці нашої американсько-української громади. Ми вже маємо свої турботи і свої завдання. Нам треба насамперед поширити правду про Україну, нам треба всіляко допомагати українським визвольним змаганням, що сьогодні стали частиною загальної боротьби цілого культурного світу з Америкою на чолі проти большевицької загрози, нам треба рятувати ту саму українську еміграцію з Европи і на все це нам потрібно багато спільних зусиль і жертв. При цьому часом доводиться зустрічатися з безпотрібними трудноощами, що їх витворюють у великій мірі ці самі запалені партійною гарячкою голови, що зупиняють теперішні зусилля і самої европейської еміграції. Ми маємо тут приклади, як до поодиноких громад, використовуючи особисті зв'язки чи знайомства, находили пламенні заклики про допомогу, здавалося б, рішальний для української визвольної боротьби справі. Патріотичні і жертвенні серця зложили гроші та післали, поминаючи посередництво наших відповідальних центральних комітетів. Через деякий час вони довідались, що гроші цілком не пішли на ту ціль, на яку вони їх складали, або щонайменше так їм це представлено з другого партійного боку. Вислід? Люди зневірюються, жертвенність зменшується, зацікавлення українською справою слабне.

Це тільки один з прикладів і не найголовніший. Ще гірше мається справа в тих нечисленних, нащастя, випадках, де до такої партійної гризні приходить між новими імігрантами. Місцеві наші громадяни, зокрема молодь, ніяк і ніколи не збагне в чому діло — бо хто це, властиво, збагне? — здвигає тільки раменами та застановляється, чи взагалі признаватися до будького відношення з тими загорілими партійниками.

Повертаючи ще до відносин серед української еміграції в Европі, не можна не ствердити, що поза верховодами того партійного розгардіяшу приходить щораз більше до голосу здоровий інстинкт маси з одного боку, та збільшення впливів відповідальних провідників демократичних кол еміграції з другого. Під цим оглядом на окрему увагу заслуговує стаття Юр. Дивнича п. з. „Коли розум мовчить, а ворог не спить", надрукована в „Українських Вістях" з 12-го грудня. Наводячи цілий ряд жалюгідних фактів з партійної нерозберехи та гостро засуджуючи їх, автор стверджує: „Останнього часу большевицька пропаганда йде походом на українську еміграцію. Чи не зв'язане з цим також і посилення підривної роботи агентів большевизму в середині еміграції. Коли совість і розум наш мовчать, то пам'ятаймо, що ворог не спить. І тільки розумна витриманість, внутрішня толерантність та громадська дисциплінованість можуть гарантувати кожного з нас від того, щоби не стати, сам того не відаючи, знаряддям провокації".

До тої совісти і розуму, розумної витривалости, внутрішньої толерантности та громадської дисципліни мусить відкликатися ввесь український загал, бо тільки це його збереже від розкладової роботи большевицьких агентів, полегшуваної несвідомо партійними невігласами, і тільки це дозволить йому з певністю своєї перемоги їти назустріч новим подіям, які б вони і не були.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні, впишіть сейчас!

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

3)

Буревій оплесків, Кримський летить у прірву, оркестра грає марша, все ворушиться. Кримський, мов комета з великим хвостом, пролітає через залю, через коридор, через якісь кімнати. Він вже ось у невідомому просторі, заставленому великими, тяжкими, шкіряними фотелями з величезним радіоапаратом „Філіпс", з телефонами. Довкруги молоді в темносірих одностроях люди, висока постать Кардаша-Ольжича з усміхненим обличчям, Кальчук, Михайлюк, Косак, Колодзінський, Чорний, Щука... Наливається великий, плаский келіх прозорою перламутровою рідиною, і Кримський раз п'є під крики „Слава!" і пісні радіоапарату, що наставлений на Варшаву. У Варшаві грають танго, чути оплески, шум і гармидер невидимого простору. Кримський міцно тисне руку Кардаша. Всім тисне руки. Які вони, ті ось люди... — Нічого, нічого, — бурмоче він. — Сам таким був... Я, товариші, також водив свою ватагу в бої!... Але сідайте. Дайте на вас глянути! За таку мить варто вмерти... Увага! Віст! Радіо! — почули голос. — Гальо! — крикнув апарат. Всі голоси замовкли. — Ту Варшава і вшистке розглосьні польске! Надаеми дзєнник вечорни. З Гушту: з Будапешту доношон, же двісь о годзінах пополудньових в Гушту бил попелньони збройни напад на прем'єра т.зв. жонду Русі Подкарпатскєй Волошина. Чин попелні єден з опозиці січовцуф, оддайонц до Волошина тши стшали револьверове...

Ще вістка: збройне повстання десь в околицях Волового. „Кур'єре делля сера" повідомляє, що існування Руси Підкарпатської неможливе, бо там нема доріг, нема хліба, що там анархія. Січовики проти уряду, уряд просить чехів його боронити, населення шле до мадярів делегації визволити з-під українців. Міністер Бек їде до Румунії, веде нараду з королем Карлом, і, нарешті, Польща ніколи не погодиться на існування байтрюка з назвою Карпатська Україна, підкинутого Европі німцями"...

Скінчено. Голосний регіт заповнює простір. Всі встають. З залі доноситься звучання танга, а Кримський поволі підіймається затоптаними сходами до свого коридорчика в мансарді і, коли він попихає розхитані двері своєї, подібної на голуб'ячу скриньку кімнати, йому здається, що він піднявся під саме небо, що під ним глибокий хвилюючий простір, а над ним пливуть білі, мов вата, хмарини. Потім не було нічого...

Мрії Володимира Кримського.

Володимир Кримський прокинувся. У нього не було годинника. У вікні настирлива сірість. Де він? Тут. Що це таке? Стіни — чотири їх, брудні. Столик нічим не прикритий, два стільці. Кримський бачить все це знизу. Ніжки обколупані, на помості зім'яті папірці, етикетки сиру і шоколяди.

У коридорі грюкіт, падає скло і розбивається. Внизу гудуть мотори машин, що приїжджають та від'їжджають. Це, власне, і розбудило цю насторожену людину, що спала твердо... Не пам'ятає решту того вечора. В голові обертаються шматки вражень, і останнє обличчя, що пам'ятає, це широке, здорове, світле обличчя Кальчука. Хтось стягнув з нього брудні черевики, що лежать розкидано на помості, штани зім'ято висять на спинці стільця, капелюх барви тютюну лежить під стільцем, а валізка розкрита, з неї виповзає знаряддя до голення та кілька старих шовкових краваток, ще не так давно модних, з білим горошком.

Кримський засвічує свою пам'ять. Він у Хусті. Це Хуст. Це столиця Карпатської України. Чи так є. Нема ніякого відклику. Історія перед самим носом, і він чує її нечистий запах. Чому вона якраз така — нарвана і замурзана? Це Україна, чи це тільки тінь, чи може шматок химери, чи якесь мариво? Кримський витягає з-під сірої ковдри довгу, костисту зчорнілу руку і намагається дістати пачку цигарок в жовтавій коробочці з малюнком сфінкса. Закурює, пускає дим, слідкує за ним поглядом, доводить його до стелі. Мені тридцять шість років, шістнадцять років я вже йшов у наступ під Жмеринкою. Тоді ми йшли з жовто-синім прапором проти тарадщанського полку... Скільки років тривав цей бій? Десять, п'ятнадцять... Був відступ, відходили, нас припирали до стіни... А все таки не здались. Ні, ні... Це так є. Ми не піднесли рук і не здалися. Я цікавий, що скаже на таке історія, однак, щоб не було, у нас чортячо багато переконання в нашій справі. Чортячо багато. А що ж тепер? Що буде? — Він затягнувся димом, струснув на помості попіл цигарки, повернув голову вниз, дмухнув ще раз перед себе. „Ясно. Нема двох слів. У Хусті мусить повстати театр. Справжній театр. Опера. Радіовисильня, хор, музика. Це мусить бути. Будемо висилати в простори наші думки, згустки думок. Наповнити Україну думками, що полетять через кордони до самого Криму, до Кубані, до Золотого Рогу, до Зеленої України".

Кримський посміхнувся ласою посмішкою, потягнувся, мов кіт, розкрив кістляві пальці, стиснув їх. В голові звучав акорд. Це була музика, щось з Ліста, останній акорд мадярської рапсодії. Ревуть голоси, і б'ють барабани — трам-там-там! — чує акорди, що зводяться над горами, сповзають по схилах, мов огонь вулканів, і світять, мов гльорія.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, А ТИМСАМИМ СТАВАЙТЕ СПІВВЛАСНИКОМ ДЕСЯТЬ МИЛЬЙОНОВОГО МАЄТКУ ЦЕЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

УКРАЇНСЬКА ДІЙСНІСТЬ У СПОГАДАХ ОЛ. КОШИЦЯ

(Олександер Кошиць: СПОГАДИ. Част. 2-га. Виннипеґ, 1948р. Стор. 272).

Пару місяців як вийшов другий том спогадів бл. п. проф. О. Кошиця. Як і попередній том, книга видана Осередком Української Культури і Освіти. Це не абияка заслуга Осередку, бо Спогади О. Кошиця являють собою надзвичайну вкладку в творчу культурну скарбницю України.

Коли перший том спогадів є справжньою „Піснею Пісень" великої душі, поетичним образом нелицемірної України хуторів і садів, якраз тієї глибокої криниці чарівних мельодій і криштально-чистого ідеалістично-християнського світогляду; коли той перший том є трагічною молитвою „О чаші" самого автора, в момент його відходу з тихого раю садів і пісень на тернисті шляхи служення народові, — то цей другий том є вже сугубою прозою, зеркалом прозаїчної буденщини України та того житейського моря російщини, в якому затоплювали Україну. Над тою прозою панує, як сизий голуб над сірими полями, шляхотний, навіть у своєму сарказмі, дух автора.

Книга складається з таких розділів: Акциз 1901, Ставропіль 1902-4, Записування пісень на Кубані 1903-5, Тифліс, Київ 1904-19, Студентський хор, Театр Садовського, Київська Опера, Додатки.

Акциз та Ставропіль — це початки буденної праці на хліб насущний автора, але записи пісень на Кубані — це вже поклиќання О Кошиця з Божої ласки. Ставропільщина, де в р. 1903 учителював О. Кошиць, межує з землями старого українського князівства Тмутороканського, куди переселилися Запорожці зо своїм Славним Військом Козацьким Чорноморским на чолі з отаманом Антоном Головатим та заложили Кубанске Козацьке Військо.

Отже в р. 1903 славетний український музика М. Лисенко доручив Ол. Кошицеві зайнятися записом пісень на Кубані на запрошення Отамана Кубанського Війська. Не треба говорити, як був втішений Ол. Кошиць цією місією. Три роки він провів у цій надзвичайно важній і любій для нього праці, виловлюючи всякими способами з памяти та з голосів старих козацьких дідунів відгомін минулої української слави, мельодії нашого народу що вже обривалися в ході віків...

„Не знаю, — каже в однім місці Ол. Кошиць (ст. 45), — може то мені здавалось, а може відгомін сумних історичних подій жив ще в колективній душі народній, та якимсь містичним способом передавався співакам, але виконання історичних пісень набірало цілком іншого характеру, ніж в піснях військових та побутових. Якась урочистість, якась взнесенність відчувалась в голосах, якийсь особливий сум у співові. Я пильно слідкував за обличчями співаків: вони поступенно перемінялись — звичайне, буденне спливало з них з тягом пісні вони робились сумними, поважними. Голоси чим далі ставали більш чулими і виразними. В них говорила загальна душа нашого народу, для якої подія, що оспівувалась, не була мертва сторінка історії, а жива, свіжа рана, що стікає живою кровю, і болить правдивим, живим болем. З їх очей дивився на мене сум моєї батьківщини, історія оживала й дихала холодом минулого... Іноді мені ставало страшно..."

За три роки (властиво — три літа) Ол. Кошиць записав біля 1,000 пісень. Збірками по 50 оброблених (впродовж зим) пісень Ол. Кошиць вислав до Кубанськгоо уряду 500 пісень... і всі вони десь в канцеляріях того уряду пропали... „Взагалі", каже Ол. Кошиць, „з боку уряду Кубанського Війська можна було спостерігти просто хамське відношення до цеї справи" (ст. 68). Пізніше урядовці тогож уряду попросили його подати пісні на Краеву Кубанську Етнографічну Виставу (десь 1908 р.), бо його збірки „загубилися".... Він знову виготовив з своїх чорнових записів збірки пісень і послав. Присудили йому золоту медаль, але знову збірки пропали...

„Отак безтолково", закінчує цей розділ Ол. Кошиць — „Закінчалась справа найважнішої культурної ваги!... Не знаю, чи вдасться мені хоч що небуды відновити з того, що я записав на Кубані, бо зараз мої шпарґали в Совдепії"...

Який глибокий сум і безнадійний відчай у цих словах і від „хамства" тих рук ледачих і недбалих українських, в які передаються безцінимі скарби духу, зібрані чи витворені працівниками щирими потоптаного народу, від страшних історичних обставин, які лютими спрутами обвивають і душать той нарід.

Як це характерно для української дійсности — минулої і сущої! Хай же не буде цього для дійсности будучої!!!

Хоч коротко записано про збірання пісень на Кубані (і яка шкода, що коротко!), а які прекрасні образи природи і життя цієї найбагатшої землі української! Хотілось би їх читати і перечитувати, і бачиш з тих коротких заміток ту розкішну землю Тмутороканську, як крізь маленьку щілину.

Дуже цікавими є спогади з доби Театру М. Садовського. Вони є цікавими спеціяльно й для діячів театрального, з'окрема оперового мистецтва, бо дають багатий матеріял з постановок та оцінки тих, чи інших театрально-музичних творів. Велику любов і пошану Ол. Кошиць мав до генія українського театру, Миколи Садовського. Це був дійсний чародій театру, в руках якого навіть мертві твори оживали.

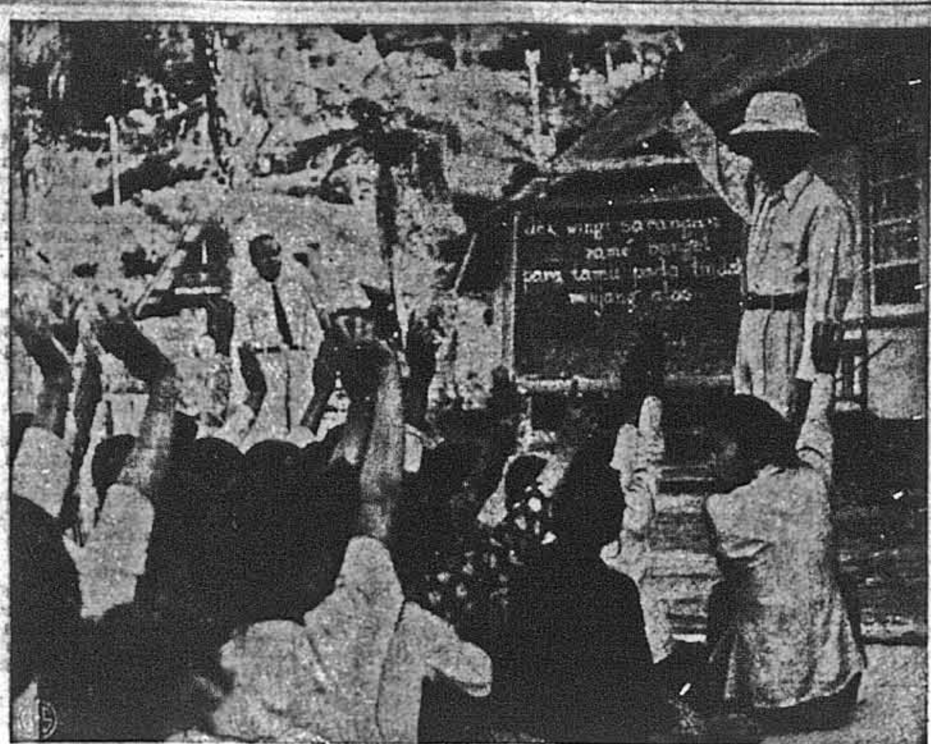
Цікавими є записи з доби диригування Київською Оперою. В них подається картина загального стану і характеристика життя, праці і переживань...

Спомини закінчуються на добі „чисто українській" з усіма інтригами, фальшами та крутійствами високих і менших урядників. Пише Ол. Кошиць так: „Весною 1918 року німці розігнали Центральну Раду і посадили Гетьмана. Наше Міністерство перейшло з Олексівського Музею в готель „Бельвю" на Хрещатику... „Русское Музикальное Общество" проголосило зїзд у Києві для якихось педаґоґічних цілей, а посуті, щоб підкреслити своє небажання рахуватися з Українським Міністерством і владою... Що небудь робити і яким небудь способом реаґувати на це не було можливости, бо тоді вже ясно намічався характер гетьманської влади і почали уже зїздити „карательні" офіцерські загони по Україні. Йшла старорежімна кацапська течія. Тодіж на Хрещатик в Муз. Відділ прийшов одного разу якийсь чоловік — високий, в брудних чоботах і з смородом горілки з рота. Зарекомендувався українським симфонічним диригентом (Горелов)... Почав проситись хоч курєром до нас... (Пізніше) я подав проект про заснування Національної Капелі у Києві... це пішло в контрольну комісію, де засідали гетьманські специ з Петербургу... Кацапи всюди брали верх і ставили все на рейки покійної Росії... мій проект, разом з дванадцятьма другими поховано на вік, а на їх рахунок утворено „Державний Симфонічний Оркестр" з диригентом Гореловим на чолі... бо це бажання не тільки Міністра, а й самого Гетьмана... Так мій проект капелі (перший) пішов під лід... А замість цієї капелі Гетьман зволіл затвердити Церковну Придворну Півчеську Капелю під орудою кацапа Надеждінського"... (стор. 224).

Така була українська дійсність — неприкрашена і неприкрита.

Цієї короткої статті замало, щоб дати більш повне уявлення про книгу Ол. Кошиця. Треба її мати і треба її бодай пару разів уважно перечитати. Бо сказано: наука скорочує час довгого досвіду в нашім короткім житті. А в книзі Ол. Кошиця сконденсований досвід, гіркий і довгий великої української людини і наука великого і шляхотного розуму українського.

Д-р М. І. Мандрика.

ПОБОРЮВАННЯ НЕГРАМОТНОСТИ В ІНДОНЕЗІЇ.—Як повстала Індонезька Республика, уряд взявся за акцію ліквідації неграмотности. Сам президент республики, Соекарно, що його бачимо зправа, вів у вільних хвилинах курси неграмотности, як це бачимо на цій картині.

ЩО ПИШУТЬ?

ПОЛЬКА З ГАЛИЧИНИ ПРО ПОЛЬСЬКІ ЗВІРСТВА НА ЛЕМКІВЩИНІ.

(З листу, писаного по польськи, а пересланого до П. Дутка в Савтпорт, Конн.).

Такої війни, як теперішня, то світ не видав. Те, що ми пережили, не дасться описати. У нас страшно мордували українців. Я сама полька й дочка полька, а мій чоловік був українець і син українець. Мій чоловік сидів 2 дні разом з сусідом в гною (зробив собі там яму) і коні по нім там ходили. Жінка сусіда з дитиною перебувала де інакше, то її й дитину замордували.

До нас прийшло тих бандитів зо 20 — лізли вікнами й дверми й стріляли. Так перестріляли дочці руку. Були одягнені в гумові плащі, на обличчі мали шмати на те, щоб їх не мож було пізнати, бо це були місцеві люди, а всі мали кріси. Мене почали бити прикладами крісів, поламали два ребра, а кричали на ціле горло: „Де твій чоловік? Де син? — Кажи, бо вбємо тебе". Інші бандити витягли віз, забрали нам до нього два коні й лошака а теж 2 корові, свині, кури й гуси. Забрали на віз і збіжжя, а з одягу нам осталося тільки те, що було на нас. Опісля підпалили стодолу і з тим усім поїхали й пішли.

Мій муж на другий день з сусідом пішли до Дубна (туди втікали ті українці, що ще осталися при житті), але негайно за містом напали на них 4 бандити, забрали їм усе і оставили їх тільки в сорочці й підштанках і вони мусіли йти босо до Дубна, а було це в місяці лютім! Мій чоловік перестудився і вмер у червні за Львовом — так мені написали.

У Сіняві нікого не мордували, тільки там, де був оженений мій син. Моя дочка, як вийшла зі шпиталю з Ярослава, пішла до Сіняви, але й там уже нікого не застала, бо минуло 6 тижнів, як їх помордували. Осталася тільки кров на підлозі. Люди їй оповідали, що замордували батька й маму моєї невістки, хоч обоє мали по 84 літ життя. Їх двох синів і дочку мого сина і саму невістку мучили 3 години. Насамперед поламали їм руки й ноги, потім моему синові й двом синам моїх зятів повирізували ножиками на грудях і на плечах (живцем) хрести, і аж потім їх постріляли. Невістці повідрізували кульчики з ухами. Таке робили наші місцеві бандити, з нашого міста.

Страшно мучили українців на Сідлянці в Старім Місті. Там голови сокирами відрубували, горла бритвами підрізували і в огонь кидали, а Ванчицьку живцем спалили.

У Курилівці спалений Руський Кінець, Кулька Лазів, Дубровиця - Орзанна - Пискоровичі все те спалене й люди вимордовані або спалені. Було тисячі трупів, то їх кидали до Сяну. Те, що тут діялося, того не було від початку світа і загалом усього не дасться описати.

•

До повищого листа, написаного жінкою-полькою до скитальця на чужині, пише від себе пояснення скиталець, що таке діялося на цілому терені Лемківщини, де жили українці. „Докищо мазурі коштують большевицької опіки, але прийде час, що ця опіка горлом їм вилізе" — каже скиталець. Від себе додає Петро Дудко таке: „Мого імени не мусите таїти, бо я вже нікого не маю в моїм ріднім селі — все вивезене за Залізну Заслону".

В РУМУНІЇ СУДЯТЬ БУВШИХ МІНІСТРІВ.

Букарешт, Румунія, 12 січня. (АП). — Вчора тут почався великий судовий процес проти 12 бувших міністрів в уряді Іона Антонеску, обвинувачених за співпрацю з німцями та за воєнні злочини. Їм загрожує найвища кара досмертної каторги.

THE STORY of the UKRAINE

By
CLARENCE A. MANNING
Assistant professor of Eastern European Languages
COLUMBIA UNIVERSITY

Published by
Philosophical Library—New York

PRICE $3.75

SVOBODA BOOKSTORE
P. O. Box 346, Jersey City 3, N. J.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС, КАЛІФ.

Українська пісня в Галивуді.

„Ато дітки, коли покійний проф. О. Кошиць нас учив, то він це ось так робив... Ось так учив нас українську пісню співати: уста прикрийте і співайте в голову. Не виривайтеся один понад одного, всі разом пісню перекажіть. Дайте більше металю в голосах, то матимем природні голоси. Тут стакато, а тут форте. Ще сильніше, ще міцніше! Дайте повні голоси, веселі, приємні, ніжні, бадьорі! Хай це буде так, щоб в цій пісні ви бачили цілу ту подію, з якої вона зродилась. Ех, колиб ви почули цю пісню „Ой у полі вітер віє, а жито половіє", як то ми на Україні співали її, вертаючи з поля гуртом хлопців і дівчат. І ніхто нас неучив, а так собі... надхнені красою великих степів, широких ланів поля, впиваючись безмежним багатством цілої України. Чи співає її тепер так наш народ? Ні, дорогі друзі, не співає! Тож співаймо ми її тут! Співаймо її так сильно, так мило, щоб ціла Україна почула нас!

„Ану, прошу ще раз: ресі-соль, соля-фа... А хто це там так „евкнув" у басах?" — питає нас наш диригент, п. Д. Якубенко, бувший сотник Армії У. Н. Р. та бувший член Української Національної Капелі (під славною диригентурою бл. п. Ол. Кошиця), а тепер диригент Українського Національного хору в Галивуді.

І чого це він присікається до мене? Як це так скоро зауважив він... Ну, й слух має, бісова душа! Нас усіх сорок, а він один і те почув. А чи я тому винен? Я ось так собі... хотів дати форте, хотів стакато, а воно... вийшло ніто фарте, ніто стакато. А хіба я знаю, що це таке форте, чи стакато? Кричить стакато, то я й скачу то сюди, то туди... Я ж у хорах ніколи не співав, хоч багато їх організував. Хіба я тому винен, що в тому клятому Галивуді й мені смертельникові приходиться у хорі співати. Душею співав би попід небеса, а голос...

„Але ж прошу уваги! Хто там базікає? Стефа, прошу о спокій! Та ж не можна так проби вести... Таж мусимо тямити, що коли хочемо виступить перед американською публикою, то коли не можемо бути професійним ансаблем, то треба показать себе бодай приличним аматорським. І що ті жінки так багато мають до говорення? Тільки я до піяна, а моя жіночка вже щось там переказує..." Так насварить часом диригент навіть і свою милу дружину, найкращу українську солістку в Галивуді. І добре, що вона бідна є між нами, а то прийшлось би когось другого насварить. А це не дуже то безпечно, бо готова на другу пробу не прийти, а вибірать нема з кого.

Правда, часом й Петрові дещо попадеться. Та з ним легше, Петро з Дмитром пройшли добру школу залізної дисципліни в покійного проф. О. Кошиця. До того вони ж — „з тої самої України", себто „російської". І які там з них українці! Заробити хочуть і тому лізуть до нас.

Так шепчуть собі не раз деякі наші „свідомі" українці. Боже, прости їм гріха! Таки не знають, що говорять.

Та хоч би як покричав, посварив на нас наш диригент, то ми таки любили б його. І любили б не тільки як великого майстра української пісні, як щирого та скромного українця, але й як доброго товариша. Це гідний нащадок Укр. Нац. Капелі бл. памяти проф. О. Кошиця, мертвого збудив би до співу в хоровій організації своїм культурним поведенням. Повний життя мрійного степовика, задивлений в давне минуле, просто поривае вас до співу.

Хоровою справою вже обеднав нас усіх, католиків, православних, галичан, наддніпрянців та інших, є в нас тільки — одні українці. І тільки українська пісня так нас споїла; в хоровому товаристві найшли ми спокій роздертої душі.

Правда, Український Національний Хор і диригент дуже молоденькі — ще два роки не проіснували. Та ми щиро віримо, що занесем українську пісню на найкращу сцену в Галивуді. Підемо з нею на радіо, передамо її на грамофоновий кружок, щоб свої й чужі співали її.

Не журись, наш Друже-дригенте, що в нас замало добрих сил. Ми дістанемо їх навіть якби прийшлось викрасти їх здалекого Сходу Америки від Твоїх товаришів-професорів, Кириченка, Сорочинського, чи інших.

До того наші милі скитальці серцем і душею з ними. Вони Тебе дуже високо цінять. Їх ще більше приїде і вони напевно поможуть нам піснею у громаді нове життя сталить. А ось із славного хору „Думка" з Дітройту вже маємо одного гарного тенора. Що нас це обходить, що десь там у Дітройті забракне співаків проф. Атаманцеві! Хіба не час йому відпочать? Та ж і нам в Галивуді пора вступити на той самий шлях, щоб передавати світові піснею, за що боролась Україна, за що Мати гине...

Було, колись так, що в Галивуді майже самі чужинці українську пісню співали. Навіть жиди — шануючи українського диригента — щиро „Ще не вмерла Україна" співали. І якщо я коли в житті дійсно з радости плакав, то тоді, коли це бачив і чув.

Бо як було не плакати, коли із самих українців не було сил хору організувати. А так хотілось, щоб по довгих роках хоч би раз якийсь концерт проспівать. Але на 300 родин у громаді тільки 13 душ щастя тому хорові принесли.

„Деж решта взяти?", питав священик-диригент, „треба чужинців запросити".

І набрали ми чужинців. Вже всі патріотичні пісні навчили, а гимн України на кінець лишили. Таки боялись, що не схотять його співати. Дехто казав: „А я вам кажу, що вони на сцені". Ще не вмерла" таки не будуть співати і буде скандал". Але так не було! Бо на Святі Героїв, в 1944 році всі вони — жиди, москалі й інші як один чудово і чутливо гимн наш відспівали. Пошанували нас і наші почування. Запізналися з нашою піснею так, що через неї й нас полюбили. Ще й нині деякі з них радо помагають нам, коли попросимо їх. Отже й їм належиться мірка слави за українську пісню в Галивуді. Дехто скаже: „заплатили, то й співали. „Ні, не так, бо ось тепер ми їм зовсім не платимо, а як колись декому дещо заплатили, то так, „як кіт наплакав". Не всіх таких людей можна за гроші купити, з ними треба вміти жити! Це розуміють наші диригенти — колись о. Р. Качмарський, а тепер Д. Якубенко.

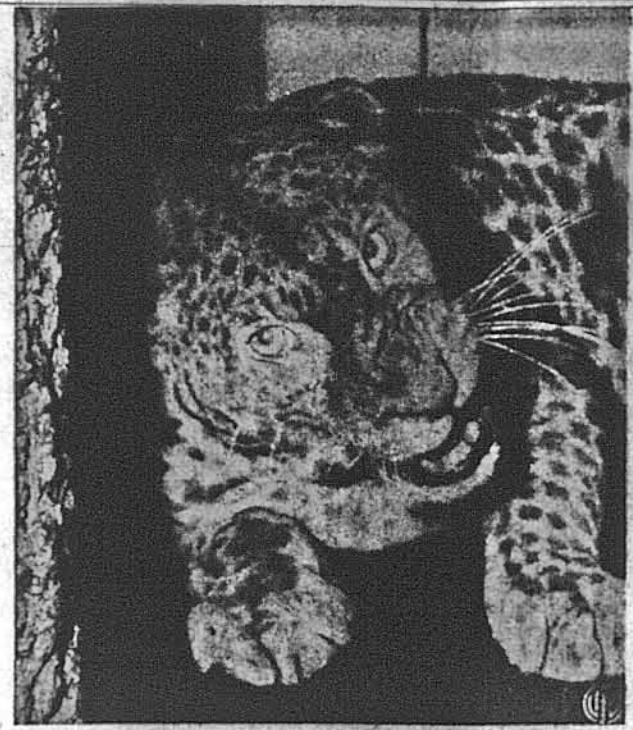
Вибачте, отче Качмарський, що так мимоходом Вас згадав. Я так... пригадав собі Ваш сльози-концерт. Ви може більше плакали, як я, бо й давніше такі концерти давали.

При кінці ще слово до українських громадян славної Каліфорнії! Поможіть Укр. Нац. Хорові в Галівуді морально й фінансово. Це ж Ваша дитина. Поможіть їй вирости на велику та славну людину, щоб українською піснею з Галивуду голосила своїм і чужим, хто ми і чому ще й нині ллється кров наших Героїв за Україну.

Хай Укр. Нац. Хор в Галивуді хоче бути культурним представником всіх українців Каліфорнії.

Великий геній української пісні, проф. О. Кошиць, відійшов від нас. Але хоч тілом Він не живе, то духом закликає цілу співучу Україну співати українську пісню так, як Він її учив. Українці в Каліфорнії мають щастя вітати в себе в особі п. Дмитра Якубенка, співака зо славної Капелі Кошиця. Досі з самих українців таки ніяк не можна було хорової справи наладнати. Був брак добрих сил, а ще більше посвяти такій справі. Українську пісню чути було в Галивуді тільки вряди-годи, а репрезентували її на 75% чужинці. Щойно тепер зібралось гарне українське хорове товариство. Талант диригента п. Д. Якубенка відродився і аж від тепер українська пісня в Галивуді житиме й по нашій смерті. Тепер уже, не сміемо зражуватись! Наш хор мусимо збільшити до 75 співучих сил! Хором служитимем загальній українській національній справі нашої громади, а громада мусить зрозуміти, що без хорової організації вона пропаде. Не буде хорової організації, не буде українських національних свят в нашій громаді, не буде репрезентації між чужинцями. Тому саме українці цілої Каліфорнії повинні цілою силою помогти Укр. Нац. Хорові в Галивуді, як морально так також фінансово, а теж подякувати хористам, що посвячують час і гроші на поїздки на проби. Поможім чесно й сумлінно хорові, щоб він існував в громаді для поширення української пісні в Галивуді, для культурної праці цілої української справи метрополії Лос Анджелес.

М. Новак.

НЕ ДУЖЕ ВДОВОЛЕНИЙ З ВІДВІДИН.—Нюйорські діти оглядають в зоологічнім городі в Сентрел Парку нову несподіванку, якою є леопард білої краски. Це велика рідкість, бо другого такого нема в ніякому іншому зоологічному городі в цілому світі. Як видно з картини леопард не дуже радий з діточих відвідин. Леопарда подарував промисловець Ернст Дж. Джервис „як різдвяний дарунок для нюйорських дітей".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Збори Бр. св. Димитрія, від. 288, відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 1., в гали парабіяльній, 235 Карбон ул. Уряд просить членів явитись на збори, бо є важні справи до полагодження. — За уряд: М. Брус, предс.; Д. Мушастий, кас.; А. Данилюк, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляе всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. січня, в гали парафіяльній, 803 Фронт ул., в годині 2. пополудні. Просимо членів прийти Ґна час, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючих членів просимо вирівнати свої залеґлости, бо інакше будуть суспендовані. Уряд на 1949 рік зістав вцілости той самий. — За уряд: В. Ракочий, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ГАНОВЕР, ПА. — Бр. Пребр. Господнього, від. 29, повідомляе всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 2. пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти на збори, бо буде звіт контрольорів і вибір уряду на 1949 рік. — М. Малицак, секр.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin, Branch 259, will be held Sunday, Jan. 16, 1949, at 1904 W. 51st St., at 2:00 P. M. — P. Trusiak. Rec. Cec'y.

ЙОНҐСТАВН, О. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 140, повідомляе всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться 16. січня, в церковній гали, 525 Вест Рейн Еве., зараз по великій Сл. Божій. Всі члени обовязково повинні прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження і буде вибір уряду на 1949 рік. — За уряд: С. Роган, предс.; С. Нановський, секр.-кас.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 16. січня, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній. Просимо всіх членів прийти на ці збори заплатити свої місячні вкладки. — Уряд.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Відділ 300 повідомляе членів і членниць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 2. пополудні, в укр. гали, 630 Мейпл Еве. Кожний член і членниця повинні явитись, бо буде звіт уряду і контр. комії за 1948 рік та вибір урядників на 1949 рік. — За уряд: В. Олексюк, предс.; Ф. Кавчак, секр.-кас.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Бр. св. Василія Великого, від. 161, повідомляе всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в суботу, 15-го січня, в годині 7. ввечір, у власній домівці. Тому, що буде річний фінансовий звіт, то обовязком є всіх місцевих і позамісцевих членів явитись на збори і вислухати звіту. Є також інші справи до вирішення. Взиваємо довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — Уряд.

АЛИКВІПА, ПА. — Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляе своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. січня, в год. 2. попол., в гали від. 120. Просимо членів явитись на час, бо буде звіт контр. комісії за 6 місяців і вибір уряду на 1949 рік. — За уряд: І. Кобаль, предс.; І. Манастирський, рекр.-кас.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — **Річні збори** Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в неділю, 16. січня, в парафіяльній салі, 74 Геррис Еве., в годині 1. пополудні точно. Просимо всіх членів прийти на ці важні збори, бо обовязком кожного члена є бути на річних зборах та вислухати звітів уряду і контролі. Також будуть важні справи до обговорення і полагодження. На цих зборах буде заприсяження уряду на 1949 рік. Вписуйте своїх дітей в члени У. Н. Союзу. — В. Кушнір, предс.; І. Кокольський, секр.

ДЖАНСТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, повідомляе всіх своїх членів і членниць, що **річні збори** відбудуться в неділю, 16. січня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній галі на Мейпл Еве. Просимо членів прийти і вислухати звіту та вибрати уряд на 1949 рік. — За уряд: А. Цапар, предс.; А. Дида, кас.; П. Сівлений, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350, відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 2. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Просимо всіх членів і членниць, місцевих і позамісцевих, прийти на час, бо є важні справи до полагодження. На річних зборах 19. грудня вибрано такий уряд на 1949 рік: В. Карий, пр.; С. Куривчак, заст.; В. Блащук, кас.; Н. Когут, заст.; І. Михайлишин, секр.; М. Блащук, заст.; контрольори: А. Кругляк, С. Панасюк і Д. Малиняк; надз. хворих: К. Кульгавич, І. Тирчик. Збори відбуваються в першу неділю по 15-тім. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 59, повідомляе всіх своїх членів і членниць, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. січня, в У. Н. Домі, 517 Галлет ул., точно в год. 7:30 ввечір. Взиваємо всіх членів прийти на час. Контроля дасть звіт за другий пів рік. Уряд на 1949 члени потвердили той самий. Збори будуть відбуватися в другу суботу по першім. — За уряд: Д. Чернявський, предс.; Т. Красіцький, кас.; М. Галькевич, секр., 179 Cornwall St., Stamford, Conn. Tel.: 7-9856.

ПАТЕРСОН, Н. ДЖ. — **Річні збори** Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 64, відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 7:30 ввечір, в Ст. Боніфейс Галі, 345 Мейн ул. Просимо всіх на збори, бо будуть важні справи до полагодження. І. Бурний, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, повідомляе своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 7:30 ввечір, в укр. правол. галі, 675 Савт 19. вул. Просимо членів прийти на збори. — Г. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ДЖЕМЕЙКА, Н. Й. — Бр. св. Юрія, від. 160, повідомляе всіх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 15. січня, в год. 8. ввечір, в галі, де все збори відбуваються. Обовязком кожного члена є явитись на збори, вислухати звіт уряду і вибрати уряд на 1949 рік. — За уряд: М. К.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляе всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 2. попол., в гали церковній, 47 Говп Еве. — В. Бродський.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. — **Річні збори** Тов. Вільна кУраїна, від. 200, відбудуться в суботу, 15. січня, в годині 7. ввечір, під ч. 9014 — 85 Еве. Просимо всіх місцевих і позамісцевих членів прийти на час, вислухати звіт уряду і контр. комісії за 1948 рік та вибрати уряд на 1949 рік і полагодити інші важні справи. — За уряд: Е. Паращук, предс.; О. Коцопій, кас.; В. Борґуль, секр. 8523 — 93 St, Ozone Park 16, N. Y.

ЕМБРІДЖ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая від будуться в неділю, 16. січня, в братській галі, 967 Гленвуд Еве. На річних зборах 12. грудня вибрано такий уряд на 1949 рік: М. Шибінський, предс.; Т. Кульчицький, заст.; Й. Білик, фін. секр.; М. Фук, заст.; М. Затхей, кас.; А. Ґранович, заст.; Ч. Дністрян, рек. секр.; І. Ісомський, заст.; контроля відділу: Ч. Манастирський, Б. Лисяк; контр. Клюбу: І. Нуцковський І. Ґарбінський; господар Клюбу Й. Прокопович. — Й. Білик, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляемо всіх членів, що **річні збори** Тов Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 15. січня, в год. 8. ввечір, в церковній галі св. Юрія, 33 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — І. Єдинак, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляе всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. січня, в годині 2. пополудні точно, в гали парафіяльній, 303 Гудсон ул. Уряд взиває всіх членів прийти на час, бо є важні справи до вирішення. Контр. комісія дасть звіт з діловодства за 6 місяців і буде передання діловодства новому урядові. Довгуючих членів взиваємо вирівнати свої довги на цих зборах і на будуче платити кожного місяця. Уряд на 1949 рік є: П. Паснак, предс.; В. Гречук, заст.; А. Іванів, секр.; М. Рудий, заст.; Т. Шурґот, кас.; І. Клодзінський, заст.; контр. комісія: В. Дорофей, А. Задорецький, Н. Паснак Надз. хворих буде настановлятись що місяця. — А. Іванів, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Повідомляемо, що місячні збори Тов. Дністер, від. 361, відбудуться в суботу, 15. січня, в церковній гали, 28 Іст 7. вул., точно в год. 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. На цих зборах буде вибір комітету на баль, що відбудеться 6. лютого. — За уряд: Н. Левкович, предс.; І. Шамин, кас.; П. Кучма, фін. секр.; С. Левко, рек. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Січ, від. 170, повідомляе, що збори відбудуться в неділю, 16. січня, в У. Н. Домі, 181-183 Фліт ул., в год. 6. ввечір, на котрих контроля дасть свій звіт і будуть порушені інші справи. Просимо членів прийти і вирівнати свої вкладки. — За уряд: П. Мелень, предс.; І. Баранік, кас.; І. Грабар, секр.

ПРАЦЯ

ПОТРІБНО ЧОТИРИ БЮРОВІ РОБІТНИЦІ НА ВИЇЗД ДО ЕВРОПИ.

Злучений Український Американський Допомоговий Комітет пошукує 4 урядничкй, що бажали б виїхати на працю в бюрах цего Комітету в Німеччині. Побажане знання англійської і української мов, вправне писання на друкарській машинці, по можности стенографія, та загальне знання і зорієнтованість в звичайній бюровій роботі та в соціяльному піклуванні. Кандидатки з практикою в тих ділянках праці матимуть першенство. Формальності виїзду до Европи допоможе полагодити Комітет. Платня відповідно до умови. Зголошення з точним поданням кваліфікацій, умов та особистих даних слати:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia 5, Pa.

ТАРЗАН, ч. 2009. Непередбачена небезпека.

Коли зловіщий Ґомбу кинувся до неї, Джена підскочила й почала втікати.

...одним боці, Джена пустилася до неї...

...і ще в час вилізла туди безпечно.

Коли вона так у страсі втримувалася вгорі понад розлюченим слоном, вона почула легеньке муркотання. Щось почало лизати лагідно її руку.